

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΕΓΟΝΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΘΕΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ
ΓΕΩΡΓΙΑ 612501-ΕΡΡ-1-2019-1-ΙΤ-ΕΡΡΚΑ2-ΚΑ

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΕΓΟΝΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΘΕΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

612501-EPP-1-2019-1-IT-EPPKA2-KA

Περίληψη των Οδηγιών Ποιότητας-VALOR

Universitatea
Ștefan cel Mare
Suceava

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

VALOR

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΕΓΟΝΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΘΕΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Συγγραφείς:

USV - UNIVERSITY ȘTEFAN CEL MARE OF SUCEAVA (POYMANIA): Marian Dragoi, Ana-Maria Cozgarea, Constantin Filote

Συν-συγγραφείς:

PNGSL - ENTE PARCO NAZ. DEL GRAN SASSO E MONTI DELLA LAGA (ITALIA): Elena Curcetti, Giorgio Davini

ONPMA - FOREAS DIAXEIRISIS ETHNIKOU DRUMOU OLYMBOU (ΕΛΛΑΔΑ): Antonios Mazaris, Triantafillos Bitos

NSWMN - NATURPARK SCHWARZWALD MITTE/NORD E.V. (ΓΕΡΜΑΝΙΑ): Bianca Brosch, Yvonne Flesch

UTH - PANEPISTIMIO THESSALIAS (ΕΛΛΑΔΑ): Charalampos Samantzis, Eleni Vezali, Dimitra Printziou, Anna Boumpouzioti, Katerina Drachaliva

MAKRO- MAKRO YONETIM GELISTIRME DANISMANLIK LTD. STI. (ΤΟΥΡΚΙΑ): Dogan Incesulu, İpek İncesulu

CTFC - CONSORCI CENTRE DE CIENCIA I TECNOLOGIA FORESTAL DE CATALUNYA (ΙΣΠΑΝΙΑ): Rosa M. Ricart, Carles Lorca, Arnau Picó

SYNTHESIS - SYNTHESIS CENTER FOR RESEARCH AND EDUCATION LTD. (ΚΥΠΡΟΣ): Maria Georgiou

INTEGRA - INTEGRA FILDER E.V. (ΓΕΡΜΑΝΙΑ): Martin Kilgus, Andrea Jelic

Γραφικά: University Ștefan cel Mare (Ρουμανία)

Η παρούσα έκθεση περιλαμβάνει:

- την Ανάλυση των Ερωτηματολογίων που απάντησαν οι Ειδικοί στον τομέα της Γεωργίας κάθε χώρας
- την Ανάλυση της έρευνας στις Καλές Πρακτικές στην Ανθεκτική και Βιώσιμη Γεωργία

Δημιουργήθηκε από: University Ștefan cel Mare (USV), VALOR Consortium © 2020

Όλο το υλικό προστατεύεται από πνευματικά δικαιώματα υπό την άδεια Creative Commons CC BY-NC-ND.

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή αυτής της έκδοσης δεν αποτελεί έγκριση του περιεχομένου της, το οποίο αντικατοπτρίζει μόνο τις απόψεις των συγγραφέων της και η Επιτροπή δε μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όλα τα χερσαία οικοσυστήματα, είτε καλλιεργούνται είτε είναι φυσικά, διαταράσσονται αρκετά συχνά από καιρικές απειλές, όπως η ξηρασία και οι πλημμύρες και βιοτικές απειλές όπως π.χ. οι εισβολές παρασίτων. Το έργο VALOR, απευθύνεται σε αγρότες οι οποίοι καλλιεργούν ή έχουν γεωργικές εγκαταστάσεις κοντά ή μέσα σε περιοχές του δικτύου προστασίας Natura 2000 και στόχο έχει να δημιουργήσει μαθησιακά εργαλεία που θα εξασφαλίσουν στους αγρότες τη γνωστική επάρκεια να αντιμετωπίσουν τις παραπάνω προκλήσεις. Γι' αυτό το λόγο, δημιούργησε μια συμμαχία από Ειδικούς σε διάφορα επιστημονικά πεδία (προστασία της φύσης, ευαισθητοποίηση του κοινού, βιολογική γεωργία, κτηνοτροφία, αναπαραγωγή φυτών και παρόμοια) προκειμένου με τις γνώσεις και την εμπειρία τους να παραχθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

Οι δύο λέξεις-κλειδιά αυτού του εκπαιδευτικού προγράμματος, είναι η **ανθεκτικότητα** (resilience) και η **βιωσιμότητα** (sustainability), εννοώντας ότι πριν να είναι βιώσιμη μια τέτοια προσπάθεια (π.χ η καλλιέργεια κοντά ή μέσα σε περιοχές Natura 2000), πρέπει να είναι ανθεκτική, ικανή δηλαδή να επιστρέψει στην αρχική φυσική της κατάσταση μετά από μια προσβολή ή από μία ή περισσότερες διαταραχές όπως αυτές που προαναφέρθηκαν.

Πολλοί ειδικοί στον τομέα της προστασίας της φύσης, όπως για παράδειγμα οι Διοικήσεις των περιοχών Natura 2000, έχουν από καιρό εμπλακεί στην προώθηση ορθών πρακτικών που αφορούν στη συμβατική ή τη βιολογική γεωργία στις περιοχές αυτές. Έχοντας αναγνωρίσει τη συνέργεια ανάμεσα στην **Κοινή Αγροτική Πολιτική** και των βασικών απαιτήσεων και αρχών του δικτύου προστασίας περιοχών **Natura 2000**, η συμμαχία VALOR προσφέρει εκπαιδευτικό υλικό στους αγρότες που ενδιαφέρονται να προωθήσουν αρχέγονες καλλιεργητικές τεχνικές, οι οποίες μπορούν να εξασφαλίσουν μια φυσική ανθεκτικότητα σε οποιοδήποτε σύστημα γεωργίας. Έτσι, μία από τις πρώτες προϋποθέσεις είναι να γίνουν γνωστά όσο το δυνατόν περισσότερα για τις αρχέγονες τεχνικές, πολλές από τις οποίες είναι ήδη ενσωματωμένες στη βιολογική γεωργία. Τέλος, καθώς το πλαίσιο δεξιοτήτων των αγροτών είναι συνδεδεμένο με την αγορά εργασίας, η κατάρτιση περιλαμβάνει τέτοιες εκπαιδευτικές ενότητες (ενότητες προσόντων) που βασίζονται στην πρόσφατη έρευνα.

Οι **Οδηγίες Ποιότητας του VALOR** έχουν ως στόχο να κατευθύνουν τους εταίρους του έργου και να εμπνεύσουν τους επαγγελματίες του τομέα σε όλη την Ευρώπη, να σχεδιάσουν ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα υψηλής ποιότητας με στόχο την προώθηση και υποστήριξη της αξιοποίησης των αρχέγονων τεχνικών καλλιέργειας στην ανθεκτική και βιώσιμη γεωργία. Για το σκοπό αυτό, η έκδοση είναι διαθέσιμη σε διάφορες γλώσσες στον ιστότοπο του έργου (<https://erasmus-valor.eu/>), ως ανοιχτή εκπαιδευτική πηγή και για εκτύπωση σε μορφή pdf και μπορείτε να το κατεβάσετε δωρεάν.

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Οι Οδηγίες Ποιότητας για τις αρχέγονες καλλιεργητικές τεχνικές στην ανθεκτική και βιώσιμη γεωργία, έχουν ως στόχο να περιγράψουν το πλαίσιο που απαιτείται για την ανάπτυξη και τη διεξαγωγή εξειδικευμένης εκπαίδευσης στην ανθεκτική και βιώσιμη γεωργία. Οι εταίροι που συμμετέχουν στο έργο VALOR, συνδυάζουν την εξειδίκευση των εκπροσώπων των Εθνικών Πάρκων και Προστατευόμενων περιοχών και τη γνώση που αποκτούν στην πράξη γι' αυτά τα ιδιαίτερα και ευαίσθητα οικοσυστήματα, την επιστημονική συνεισφορά των ερευνητών σε θέματα καλλιεργητικών τεχνικών, την εκπαιδευτική μεθοδολογία των οργανισμών που ειδικεύονται στην κατάρτιση και την εμπειρία των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη στοχευμένη έρευνα σε θέματα σχετικά με το έργο.

Η ανάπτυξη των οδηγιών ποιότητας βασίστηκε στα σχόλια που ελήφθησαν από 160 Ευρωπαίους εμπειρογνώμονες, οι οποίοι είναι επαγγελματίες του χώρου, εκπαιδευτικοί και ενδιαφερόμενοι. Η σύμπραξη VALOR συγκέντρωσε 40 βέλτιστες πρακτικές και μελέτες για τις τρέχουσες ανάγκες του γεωργικού τομέα που έχουν συγκεντρωθεί σε κάθε χώρα του έργου. Με βάση μια προσέγγιση "από κάτω προς τα πάνω", οι εταίροι από την Ιταλία, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Κύπρο, την Τουρκία, την Ισπανία και τη Ρουμανία προσδιόρισαν 20 εμπειρογνώμονες σε κάθε χώρα και τους κάλεσαν να παράσχουν ανατροφοδότηση σχετικά με τη συνάφεια της κατάρτισης με τις ανάγκες της ομάδας-στόχου. Επιδιώχθηκαν οι ακόλουθοι δείκτες ποιότητας:

- 1) συνάφεια των συγκεκριμένων μέτρων σε σχέση με την ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων
- 2) βιωσιμότητα των καλλιεργειών

Αυτή η ισορροπία μεταξύ ανθεκτικότητας και βιωσιμότητας είναι πολύ σημαντική για να πειστούν οι αγρότες ότι η βιολογική γεωργία βρίσκεται κάπου μεταξύ της "πλήρους ανθεκτικότητας" (χωρίς καμία οικονομική θεώρηση) και της βιωσιμότητας, η οποία είναι μια ισορροπία μεταξύ της αποτελεσματικότητας, της κοινωνικής αποδοχής και της ανθεκτικότητας.

2.1. Απαιτήσεις Κατάρτισης και Κριτήρια ποιότητας

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα VALOR ανταποκρίνεται στις ανάγκες εκπαίδευσης δύο επαγγελματικών ομάδων-στόχων:

1. «Μάνατζερ ανθεκτικής και βιώσιμης γεωργίας», υψηλής κατάρτισης Ειδικός στο ανθεκτικό γεωργικό σύστημα, το οποίο είναι εκπαιδευτικό πρόγραμμα υψηλού επιπέδου για το Διοικητικό επαγγελματικό προφίλ, επίπεδο 7 στο Ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων (EQF)

Ο σχεδιασμός του προγράμματος σπουδών θα είναι σύμφωνος με τα ακόλουθα:

- Διασφάλιση ποιότητας, με τη χρήση αυτοαξιολόγησης, αποτελεσματικών συστημάτων παρακολούθησης των μαθητών και βρόχων ανατροφοδότησης
- Προγράμματα σπουδών και προσόντα που είναι προσανατολισμένα στα μαθησιακά αποτελέσματα
- Αρθρωτότητα

Η κατάρτιση αυτή θα εξοπλίζει τους γεωργούς με τα ακόλουθα:

- Πολύ εξειδικευμένες γνώσεις, ορισμένες από τις οποίες βρίσκονται στην αιχμή της γνώσης στον τομέα εργασίας ή σπουδών, ως βάση για πρωτότυπη σκέψη ή/και έρευνα,
- Κριτική επίγνωση των ζητημάτων γνώσης στον τομέα και στη διεπαφή μεταξύ διαφορετικών τομέων,
- Εξειδικευμένες δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων που απαιτούνται για την ανάπτυξη νέων γνώσεων και διαδικασιών και την ενσωμάτωση γνώσεων από διαφορετικά πεδία,
- Διαχείριση συνθηκών εργασίας ή σπουδών που είναι πολύπλοκες, απρόβλεπτες και απαιτούν νέες στρατηγικές προσεγγίσεις,
- Ευθύνη για τη συμβολή στην επαγγελματική γνώση και πρακτική και/ή για τον έλεγχο των επιδόσεων των ομάδων.

2. «Τεχνικός ανθεκτικής και βιώσιμης γεωργίας», που αντιστοιχεί στο πρόγραμμα σπουδών Επιχειρησιακού επιπέδου: επαγγελματικό προφίλ ειδικών, επίπεδο 3 στο Ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων (EQF)

Αυτό το πρόγραμμα σπουδών θα περιλαμβάνει μια ισχυρή συνιστώσα μάθησης με βάση την εργασία (WBL). Συνδέεται άμεσα με το να βοηθήσει τους μαθητές να αποκτήσουν γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που είναι απαραίτητες στον εργασιακό βίο και μια βιώσιμη ικανότητα υψηλής ποιότητας σε ανθεκτικές γεωργικές τεχνικές. Η σύμπραξη VALOR δοκίμασε πιλοτικά τη δοκιμαστική έκδοση στην Ιταλία, την Ελλάδα, τη Γερμανία, τη Ρουμανία και την Ισπανία, συνέλεξε τα σχόλια και εφάρμοσε τις συστάσεις για την αύξηση της ποιότητας και της συνάφειας της κατάρτισης που είναι αφιερωμένη στους αγρότες και τους επαγγελματίες της γεωργίας.

2.2 Ποιοτικές προδιαγραφές εκπαίδευσης

Η ανάπτυξη των προδιαγραφών που αποσκοπούν στη διασφάλιση της πλήρους συμμόρφωσης με το Ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων (European Qualification Framework¹-EQF) και το Ευρωπαϊκό πιστωτικό σύστημα για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (European Credit system for Vocational Education and Training²-ECVET) συντονίστηκε από **το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας**. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα VALOR θα εφαρμοστεί στα προγράμματα σπουδών του Προπτυχιακού (Bachelor), Μεταπτυχιακού (Master) επιπέδου ή διά βίου μάθησης στους τομείς της Οικολογίας και της Προστασίας του Περιβάλλοντος, των ιδρυμάτων ΑΕΙ σε όλη την Ευρώπη, καθώς τα προγράμματα που παράχθηκαν έχουν επικυρωθεί μέσω ενός πλαισίου το οποίο εναρμονίζεται με τα πρότυπα ECHE. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα VALOR θα έχει σημαντική δυνατότητα μεταφοράς σε άλλους τύπους οργανώσεων που χρειάζονται εκπαίδευση για τους αγρότες.

¹ Το EQF είναι ένα πλαίσιο βασισμένο σε μαθησιακά αποτελέσματα 8 επιπέδων για όλους τους τύπους προσόντων που χρησιμεύει ως εργαλείο μετάφρασης μεταξύ διαφορετικών εθνικών πλαισίων προσόντων. Το πιο σημαντικό είναι ότι το EQF συνδέεται στενά με τα εθνικά πλαίσια προσόντων (NQF), με αυτόν τον τρόπο μπορεί να παρέχει έναν ολοκληρωμένο χάρτη όλων των τύπων και επιπέδων προσόντων στην Ευρώπη, τα οποία είναι όλο και πιο προσβάσιμα μέσω των βάσεων δεδομένων προσόντων. Το EQF ιδρύθηκε το 2008 και αργότερα αναθεωρήθηκε το 2017. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52016DC0383>

² Το ευρωπαϊκό πιστωτικό σύστημα για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ECVET) είναι ένα ευρωπαϊκό μέσο που έχει σχεδιαστεί για να υποστηρίζει τη δια βίου μάθηση, την κινητικότητα των εκπαιδευομένων και την ευελιξία των μαθησιακών οδών για την απόκτηση προσόντων. Αναπτύχθηκε από τα κράτη μέλη σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το ECVET εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο το 2009. Η έγκριση και εφαρμογή του ECVET στις συμμετέχουσες χώρες είναι εθελοντική.

([What is ECVET? | European ECVET Network \(ecvet-secretariat.eu\)](http://What%20is%20ECVET%20-%20European%20ECVET%20Network%20(ecvet-secretariat.eu)))

3. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΔΗΓΟΥ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ VALOR

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα πρέπει να συνοδεύεται από ένα πλαίσιο κατάρτισης που να καθορίζει τους στόχους, τη μεθοδολογία μάθησης, τις μεθόδους αξιολόγησης και τα μαθησιακά αποτελέσματα που εξειδικεύονται στο περιεχόμενο της εκπαίδευσης.

3.1. Μαθησιακοί Στόχοι

Η επιλογή μαθησιακών στόχων θα πραγματοποιηθεί από τον πάροχο εκπαίδευσης σύμφωνα με τα ακόλουθα παραδείγματα:

1. Ευαισθητοποίηση και ενημέρωση σχετικά τις αρχέγονες γεωργικές τεχνικές στην ανθεκτική και βιώσιμη γεωργία ·
2. Προώθηση της ανάκτησης, της διατήρησης και της ενίσχυσης των αρχέγονων τοπικών συνθηκών καλλιέργειας.
3. Εφαρμογή ενός συμβατού εκπαιδευτικού μοντέλου για την υποστήριξη της ποιότητας και τη διασφάλιση της αρχέγονης παράδοσης στην παραγωγή, ως βασική δραστηριότητα που οδηγεί σε ανθεκτικότητα και βιωσιμότητα
4. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής προόδου των κοινοτήτων
5. Ευρύτερη κατανόηση των συνολικών διαδικασιών και αποτελεσμάτων ή επιδράσεων που προκύπτουν από ακατάλληλες ενέργειες
6. Παροχή νέων υψηλού επιπέδου δεξιοτήτων, ικανοτήτων και προσόντων για τη διαφύλαξη της βιοποικιλότητας και των πολιτιστικών παραδόσεων.

3.2. Περιεχόμενα εκπαίδευσης

Τα περιεχόμενα της εκπαίδευσης αντιμετωπίζουν σημαντικά ζητήματα σχετικά με την **Αγροοικολογία**:

- Η διατήρηση των παραδοσιακών γνώσεων και μεθόδων, σε σχέση με τη γεωργία και τη βιοποικιλότητα, που δεν ωφελεί μόνο τα φυσικά οικοσυστήματα και είδη, αλλά παρέχει νέες οικονομικές ευκαιρίες και ευκαιρίες απασχόλησης για τις τοπικές κοινότητες.
- Η επίτευξη μιας βιώσιμης ισορροπίας μεταξύ της διατήρησης του περιβάλλοντος και της βιώσιμης κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης που προάγει τη διαγενεακή μεταφορά αρχέγονων αγροτικών παραδόσεων.
- Και τα δύο εκπαιδευτικά προγράμματα θα σχεδιαστούν σύμφωνα με το πλαίσιο της Αγροοικολογίας.

Η **Αγροοικολογία** βασίζεται στην εφαρμογή οικολογικών πλαισίων και αρχών για τη βελτιστοποίηση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των φυτών, των ζώων, των ανθρώπων και του περιβάλλοντος, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη τα κοινωνικά ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν για ένα βιώσιμο και δίκαιο σύστημα τροφίμων.

Θα ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες δέκα κατευθυντήριες έννοιες της Αγροοικολογίας:

1. Ποικιλομορφία
2. Συν-δημιουργία και ανταλλαγή γνώσεων
3. Συνέργειες
4. Αποδοτικότητα
5. Ανακύκλωση
6. Ανθεκτικότητα
7. Ανθρωπιστικές και κοινωνικές αξίες
8. Πολιτιστικές και διατροφικές παραδόσεις
9. Υπεύθυνη διακυβέρνηση και διαχείριση
10. Κυκλική και αλληλέγγυα οικονομία

Με βάση την ανατροφοδότηση από την ομάδα των Ειδικών του VALOR που εκπροσωπούν την Ιταλία, τη Γερμανία, την Κύπρο, την Τουρκία, την Ελλάδα, την Ισπανία και τη Ρουμανία, οι Οδηγίες Ποιότητας του VALOR επισημαίνουν τα ακόλουθα θέματα και ζητήματα που πρέπει να ληφθούν υπόψη για το σχεδιασμό κατάλληλων και ποιοτικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

3.3. Στρατηγικές μάθησης

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα VALOR, είναι ένας Ανοιχτός Εκπαιδευτικός Πόρος-ΑΕΠ (Open Educational Resources-OER) και χρησιμοποιεί παραδοσιακές, συνδυασμένες μεθόδους μάθησης και Ανοιχτά διαδικτυακά μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης (Vocational Open Online Courses-VOOCs) που αποσκοπούν στην εξέταση του προφίλ των ενήλικων εκπαιδευόμενων και, κατά συνέπεια, στην αποφυγή οποιασδήποτε ακαδημαϊκής ή εξαιρετικά επίσημης προσέγγισης. Ωστόσο, η κοινοπραξία του VALOR προτείνει συγκεκριμένες μεθοδολογίες της Τριτοβάθμιας/Ανώτατης εκπαίδευσης που στοχεύουν στην αντιμετώπιση των αναγκών κατάρτισης των ενηλίκων, χρησιμοποιώντας μια ποικιλία μεθόδων και οργάνων διδασκαλίας: Ανοιχτούς Εκπαιδευτικούς Πόρους (OER), συνδυασμένη μάθηση, διαδικτυακά σεμινάρια κ.λπ.

3.4. Σύστημα Αξιολόγησης

Η συγκεκριμένη μεθοδολογία πρέπει να είναι προσανατολισμένη στην ομάδα-στόχο, ελκυστική, διαδραστική, εξατομικευμένη και πρακτική. Η μεθοδολογία αξιολόγησης του εκπαιδευτικού προγράμματος VALOR θα επικεντρώνεται στη δυνατότητα μεταφοράς (ευελιξία) στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων. Η μεθοδολογία αξιολόγησης βασίζεται σε ένα μείγμα μεθόδων αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένων διαγωνισμάτων βασισμένων στην πρακτική εξάσκηση. Η αυτοαξιολόγηση παρέχει πολύτιμες πληροφορίες για διάφορα θέματα που σχετίζονται με το περιβάλλον εργασίας των αγροτών. Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης είναι η παροχή εκπαίδευσης για τους αγρότες, οποία θα είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες τους ανάλογα με την περιοχή που ζουν και εργάζονται. Επιπλέον, στοχεύει στην ευαισθητοποίηση των αγροτών σχετικά με τις απαιτήσεις της αειφόρου γεωργίας και βιώσιμης αγροκαλλιέργειας και παρέχει προϋποθέσεις βελτίωσης για να υποστηρίξει τους αγρότες να ξεπεράσουν τους περιορισμούς τους.

1. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

4.1. Πως περιγράφουν οι Ευρωπαίοι Ειδικοί το προφίλ του σύγχρονου αγρότη και τις ανάγκες του

Μια εμπειριστατωμένη ανάλυση της ανατροφοδότησης που προέκυψε από το Ερωτηματολόγιο (βλ. Παράρτημα 2) από τη διεθνή ομάδα των Ειδικών του VALOR έδειξε ένα αρκετά ομοιόμορφο ενδιαφέρον για όλα τα θέματα, κάτι που αποτελεί καλή υπόδειξη για τον διαχωρισμό της ομάδας στόχου σε μερικές υποομάδες, καθεμία από τις οποίες θα έχει το δικό της μενού πληροφοριών, δεξιοτήτων και γνώσεων. Συνολικά, απαντήθηκαν και αναλύθηκαν σε αρχείο excel 126 ερωτηματολόγια. Προς το παρόν, ένα δείγμα 50 ερωτηματολογίων επιλέχθηκε τυχαία για να δοκιμάσει έναν αλγόριθμο που θα ταιριάζει καλύτερα την τοποθέτηση του κάθε Ειδικού με μία από τις τέσσερις υποομάδες. Οι ερωτήσεις από το 7 έως το 13 δεν αναφέρονται συγκεκριμένα σε έναν συγκεκριμένο τύπο γεωργίας (με βάση τις καλλιέργειες ή την κτηνοτροφία), αλλά οι απαντήσεις που δόθηκαν στις ανοιχτές ερωτήσεις (1-2, 14-18) μας βοήθησαν να εξετάσουμε ένα είδος εμπειρικής τυπολογίας της ομάδας στόχου.

Το κοινωνικοοικονομικό προφίλ του μέσου αγρότη διαφέρει από χώρα σε χώρα, παρά τα ορισμένα όμοια χαρακτηριστικά κινήτρων. Ένας κοινός παρονομαστής όλων των αγροτών παρέχεται από τις απαντήσεις στις δύο πρώτες ερωτήσεις, σχετικά με τα πλεονεκτήματα του να είσαι αγρότης και τις τοπικές συνέργειες. Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες, εκτός από ορισμένους Ειδικούς από τη Ρουμανία, οι οποίοι είναι ειδικοί στην προστασία του περιβάλλοντος και όχι στη γεωργία, διαπίστωσαν ότι μια βαθιά αίσθηση ιδιοκτησίας, οι ισχυρές σχέσεις με τους αγαπημένους τους και η ασφάλεια και η ποιότητα των τροφίμων είναι οι πιο σημαντικοί δεσμοί των αγροτών με την πατρίδα τους. Όσον αφορά τις συνέργειες, δεν προκαλεί έκπληξη, ότι πολλοί ερωτηθέντες ανέφεραν τα αρωματικά φυτά και την καπνοπαραγωγή ως τις αόρατες συνδέσεις μεταξύ προστατευόμενων περιοχών, τοπικών δήμων και αγροτών.

Λαμβάνοντας υπόψη τις προαναφερόμενες παραδοχές, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι τα ακόλουθα τέσσερα προφίλ αγροτών θα μπορούσαν να επωφεληθούν από την εκπαίδευση:

1) ο «**ευτυχισμένος αγρότης**»: αρκετά ικανοποιημένος με την ευημερία του / της, καλά εκπαιδευμένος σε ό, τι συμβαίνει σε ολόκληρη την Ευρώπη, που ενδιαφέρεται περισσότερο για καινοτομίες και όχι για γνώσεις σε βασικό επίπεδο. Ο αγρότης αυτού του επαγγελματικού προφίλ είναι εξαιρετικός στη βιολογική γεωργία και το ίδιο θέλει να βελτιώσει και τη δική του οικονομική

βιωσιμότητα. Επομένως, είναι διατεθειμένος να μετακινηθεί λίγο από την καθαρή βιολογική γεωργία στην εντατική αγροκαλλιέργεια, όχι με την έννοια της αγοράς εξοπλισμού τελευταίας τεχνολογίας, αλλά με την επεξεργασία των διαθέσιμων πληροφοριών με ουσιαστικό τρόπο: πώς να κάνει χρήση των κλιματολογικών πληροφοριών, των συνθηκών του εδάφους, ποια είναι τα ανθεκτικά είδη κ.λπ. Αυτό το προφίλ δεν ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για την εκτροφή ζώων, αλλά κυρίως για τη βιολογική γεωργία.

2) ο **«άπληστος αλλά χωρίς πειραματισμούς» αγρότης**: ενδιαφέρεται για όλες τις καινοτομίες που υπάρχουν σε οποιαδήποτε αγροτική εκμετάλλευση (κανονική, εντατική ή οργανική). Είναι αυτοί που επέλεξαν τα περισσότερα κουτιά, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προσπεράστηκαν από τους περισσότερους. Αυτοί είναι νεοεισερχόμενοι στην επιχείρηση, δεν έχουν ακόμη αντιμετωπίσει τις πραγματικές προκλήσεις που παρεμποδίζουν τη γεωργία και την εκτροφή ζώων, αλλά είναι ενθουσιώδεις στο να μάθουν στην πράξη. Έχουν την τάση να υπερεκτιμούν τη δύναμη της διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών.

3) ο **«ανθεκτικός και αγωνιζόμενος» αγρότης**: αυτός που συνδέεται κυρίως με την οικογενειακή γη. Είναι καλά εκπαιδευμένος και ενημερωμένος, αλλά λίγο σκεπτικός σχετικά με τις τεχνολογίες αιχμής. Πολύ συχνά είναι αντιμέτωπος με οικονομικές δυσκολίες και δυσανάλογες κανονιστικές απαιτήσεις και γι' αυτό δεν θέλει να δοκιμάσει νέες «συνταγές», αλλά χρειάζεται περισσότερη αυτοπεποίθηση σε αυτό που ήδη κάνει. Γι' αυτό ενδιαφέρεται περισσότερο για νέους κανονισμούς και νέους οικονομικούς πόρους παρά για τεχνικές. Οι λίστες Καλών Πρακτικών δεν τους είναι τόσο χρήσιμες, αλλά χρειάζονται νέες διασυνδέσεις με τις ενώσεις αγροτών που έχουν τα ίδια πολιτικά συμφέροντα. Δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι οι κοινωνικές δεξιότητες τους είναι πιο χρήσιμες από τις τεχνικές και τα θέματα που εστιάζουν αποκλειστικά στη γεωργία. Οι δεσμοί τους με τις διοικήσεις των πάρκων πρέπει να ενισχυθούν και πρέπει να είναι καλύτερα ενημερωμένοι σχετικά με τις διαδικασίες απόκτησης πιστοποίησης βιολογικής καλλιέργειας, όπου αυτή ισχύει.

4) ο **«μοναχικός βοσκός»**: προσκολλάται σε όλα τα ζώα και ενδιαφέρεται κυρίως για την κτηνοτροφία και την εκτροφή. Νέα είδη ζωοτροφών, ευέλικτα στο σχεδιασμό τους, νέα σχήματα εναλλαγής καλλιέργειών, εξοικονόμηση νερού και καινοτομίες στην κτηνιατρική (παρόλο που αυτές οι ερωτήσεις έλειπαν από το ερωτηματολόγιο, επέλεξαν την απάντηση που θεωρούσαν ότι ήταν κοντά σε αυτό που πραγματικά ήθελαν , μεταφέρεται από τις απαντήσεις που δόθηκαν στις ερωτήσεις 14-18).

Βραχυπρόθεσμα οφέλη του εκπαιδευτικού προγράμματος VALOR:

- ❖ πρόσβαση σε νέα περιεχόμενα και προγράμματα σπουδών που σχετίζονται με τη βιοποικιλότητα και τη βιο-οικονομία
- ❖ πρόσβαση σε ευρωπαϊκά δίκτυα αριστείας, όπου η συνεργασία έχει μεγάλη προστιθέμενη αξία
- ❖ καινοτόμα εργαλεία μάθησης αφιερωμένα στην εκπαίδευση ενηλίκων
- ❖ συνεργασία με εθνικά πάρκα και άλλους σχετικούς φορείς.

Μακροπρόθεσμα οφέλη του εκπαιδευτικού προγράμματος VALOR:

- ❖ δημιουργία μακροπρόθεσμων συνεργιών με αρχές, επιχειρήσεις και ενδιαφερόμενους φορείς
- ❖ ευαισθητοποίηση σχετικά με τη διατήρηση των παραδοσιακών γνώσεων και μεθόδων και του οικονομικού τους αντίκτυπου στις εμπλεκόμενες περιοχές.
- ❖ ενίσχυση της γεωργικής επιχειρηματικότητας σε προστατευόμενες περιοχές
- ❖ αύξηση της διάδοσης των δεξιοτήτων και ικανοτήτων ανθεκτικής και βιώσιμης γεωργίας
- ❖ συμβολή στην ενίσχυση των ευκαιριών απασχόλησης για τις τοπικές κοινότητες.

4.2 Αγρο-οικολογία και Σύγχρονες Προκλήσεις στην Ευρώπη

Η συλλογή 40 Καλών Πρακτικών από την Ιταλία, την Ελλάδα, τη Γερμανία, τη Ρουμανία, την Τουρκία, την Ισπανία και την Κύπρο, αναδεικνύει επιτυχημένα παραδείγματα και εφαρμογές ανθεκτικής και βιώσιμης γεωργίας.

Οι πραγματικές επιχειρηματικές πρωτοβουλίες που εφαρμόστηκαν στις παραπάνω χώρες αντιμετωπίζουν τις εγχώριες προκλήσεις και δυσκολίες χρησιμοποιώντας διαδικασίες σύμφωνες με τις αρχές της Αγροοικολογίας. Για κάθε μία από τις Καλές Πρακτικές, οι πρωτοβουλίες που εφαρμόζονται αντανakλούν σύγχρονες ανάγκες και απαιτήσεις, σε μια προσπάθεια να αντιμετωπιστούν σύγχρονες προσκλήσεις μέσω των αρχών της Αγρο-οικολογίας. Η συλλογή αυτή έχει ως στόχο να εμπνεύσει και να καθοδηγήσει όποιον ενδιαφέρεται για τη βιώσιμη και ανθεκτική γεωργία, για νέες ευκαιρίες απασχόλησης σε επίπεδο τοπικών κοινωνιών, αλλά και για τη βιοοικονομία. Για κάθε διακριτό παράδειγμα, παρουσιάζεται η εμπλοκή από τοπικό δίκτυο υποστηρικτικών οργανισμών, παρέχοντας έτσι μια επισκόπηση του πιθανού μηχανισμού που θα πρέπει να δημιουργηθεί, με στόχο την επιτυχή επίλυση παρόμοιων προκλήσεων.

Οι Καλές Πρακτικές του VALOR αντιπροσωπεύουν ιστορίες επιτυχίας που έχουν δοκιμαστεί και εφαρμοστεί στις χώρες που συμμετέχουν ως εταίροι στο έργο. Υπό αυτό το πρίσμα, ακολουθεί μια επισκόπηση αυτών συνοδευόμενη από τις προκλήσεις που εντοπίστηκαν κατά την προσπάθεια εφαρμογής, λύσεις, και τα παραγόμενα αποτελέσματα.

4.3 Χρήσιμα συμπεράσματα και Προτάσεις

Αυτή η υπο-ενότητα έχει ως στόχο την παροχή μιας σύνθεσης των πιο σημαντικών συμπερασμάτων, τα οποία θα πρέπει να καθοδηγήσουν την επιλογή των πιο σχετικών θεμάτων, καθώς και την κατάρτιση του εκπαιδευτικού προγράμματος, τόσο για τους Μάνατζερ, όσο και για τους Τεχνικούς της ανθεκτικής και βιώσιμης γεωργίας.